

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 września 2019 r.

Pozycja 170

POSTANOWIENIE z dnia 11 czerwca 2019 r. Sygn. Ts 179/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 138 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, ze zm.) w zakresie, w jakim „nie przewiduje braku odpowiedzialności za wykroczenie z tego przepisu w sytuacji odmowy świadczenia usługi przez osobę zawodowo zajmującą się działalnością tego rodzaju, z uwagi na niezgodność treści lub formy usługi żądanej przez kontrahenta z sumieniem, przekonaniami i wyznawanymi wartościami”, z art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 138 ustawy powołanej w pkt 1 w zakresie, w jakim „przewiduje odpowiedzialność za wykroczenie osoby zawodowo zajmującej się świadczeniem usług z uwagi na umyślną nieuzasadnioną odmowę świadczenia usługi, bez warunku uprzedniego zawarcia umowy na świadczenie usługi i uzgodnienia istotnych elementów tej umowy”, z art. 20 w związku z art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 31 ust. 1 i art. 31 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 września 2017 r. A.J. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym *in extenso* w komparycji niniejszego postanowienia.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Skarżący jest pracownikiem firmy M. s.c. z siedzibą w Ł.(dalej: M. s.c.), zajmującej się zawodowo świadczeniem usług drukarskich i poligraficznych, w tym m.in. projektowaniem i wykonywaniem stojaków reklamowych, tzw. roll-up'ów. A.H. (wolontariuszka Fundacji LGBT Business Forum; dalej: Fundacja LGBT Business Forum) zwróciła się w maju 2015 r. do M. s.c. z prośbą o wycenę roll-up'u. Po jej uzyskaniu i ostatecznym ustaleniu ceny złożyła zamówienie na wykonanie stojaka reklamowego na konferencję

organizowaną przez Fundację LGBT Business Forum. M. s.c. otrzymała następnie pliki z grafiką, która miała być umieszczona na stojaku reklamowym. Grafika składała się z logotypu Fundacji LGBT Business Forum, hasła „LGBT Business Forum”, a także adresów: strony internetowej oraz profilu w serwisie społecznościowym Facebook. 27 maja 2015 r. A.H. otrzymała drogą mailową odpowiedź od skarżącego następującej treści: „Witam, odmawiam wykonania rollupu z otrzymanej grafiki. Nie przyczyniamy się do promocji ruchów LGBT naszą pracą”. Fundacja LGBT Business Forum, uznając, że doszło do dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, wystąpiła ze skargą do Rzecznika Praw Obywatelskich, a ten przekazał sprawę organom ścigania. Stojak reklamowy, którego wykonania odmówił skarżący, został wykonany przez inną firmę.

Sąd Rejonowy w Ł. wyrokiem z 31 marca 2017 r., sygn. akt [...], uznał skarżącego za winnego tego, że umyślnie bez uzasadnionej przyczyny, zajmując się zawodowo świadczeniem usług, odmówił 27 maja 2015 r. Fundacji LGBT Business Forum świadczenia, do którego był obowiązany, tj. o wykroczenie z art. 138 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, ze zm.; dalej: k.w.). Sąd też, na podstawie art. 39 § 1 k.w., odstąpił od wymierzenia kary, a nadto zwolnił skarżącego od kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa. Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 26 maja 2017 r., sygn. akt [...], utrzymał powyższe orzeczenie w mocy.

3. Skarżący zarzucił, że w art. 138 k.w. ustawodawca nie przewidział możliwości odmowy świadczenia usługi z uwagi na przekonania i wyznawane wartości osoby zawodowo zajmującej się świadczeniem usług, co narusza istotę wolności sumienia i religii (art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji). Zdaniem skarżącego, kwestionowany przepis istotnie i nieproporcjonalnie ogranicza także wolność działalności gospodarczej (art. 20 w związku z art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 31 ust. 1 i art. 31 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji). Skarżący podkreśla, że znajduje on zastosowanie w przypadku usług każdego rodzaju, jak też przewiduje odpowiedzialność za wykroczenie każdego podmiotu oferującego usługi publiczne oraz chroni każdą osobę czy podmiot, żądający wykonania usługi. Sankcja za wykroczenie unormowane w tym przepisie nie jest ponadto uwarunkowana uprzednim wyrażeniem przez usługodawcę woli zawarcia umowy z usługobiorcą, tj. ustaleniem istotnych elementów umowy dotyczącej świadczonych usług.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, bądź gdy nie usunięto w terminie braków formalnych skargi (art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p. TK).

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do oceny merytorycznej.

2.1. Skargę sporządził adwokat, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem.

2.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 26 maja 2017 r., sygn. akt [...], jest prawomocny i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin do wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, albowiem wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z 26 maja 2017 r., sygn. akt [...], został doręczony pełnomocnikowi skarżącego 12 czerwca 2017 r., zaś skargę konstytucyjną wniesiono do Trybunału 12 września 2017 r.

2.4. Przedmiotem skargi jest art. 138 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2019 r. poz. 821; dalej: k.w.). Zgodnie z zaskarżonym przepisem „kto, zajmując się zawodowo świadczeniem usług, żąda i pobiera za świadczenie zapłatę wyższą od obowiązującej albo umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia świadczenia, do którego jest obowiązany, podlega karze grzywny”.

2.5. Zakwestionowanemu art. 138 k.w. skarżący zarzucił nieproporcjonalne naruszenie wolności sumienia (art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji) w zakresie, w jakim nie wyłącza odpowiedzialności za wykroczenie w sytuacji odmowy świadczenia usługi przez osobę zawodowo zajmującą się jej świadczeniem z uwagi na niezgodność treści lub formy usługi żądanej przez kontrahenta z sumieniem, przekonaniami i wyznawanymi wartościami tej osoby. Kwestionowany przepis – zdaniem skarżącego – w sposób nieproporcjonalny narusza ponadto wolność działalności gospodarczej (art. 20 w związku z art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 31 ust. 1 i art. 31 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji) wraz z jej fundamentalnym uprawnieniem do wyboru kontrahenta i ułożenia stosunku prawnego według własnej woli.

3. Biorąc pod uwagę to, że zarzuty sformułowane w skardze nie są oczywiście bezzasadne, a skarżący prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), a także wskazał, które konstytucyjne wolności i w jaki sposób zostały – jego zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), jak również uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK), Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu.